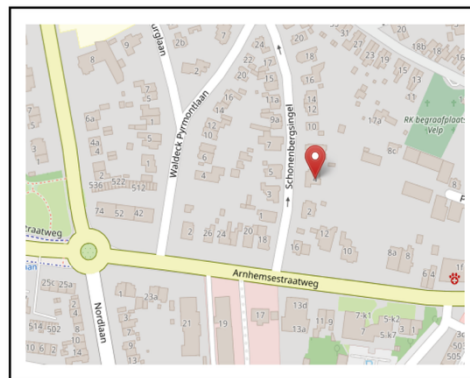

Villa
Schonenbergsingel 4
6881 NP Velp

Monumentgegevens

Monumentnummer 0000404
Inschrijving register 24 november 2008
Kadastrale aanduiding Velp F 164

Historie en ligging:

Deze iets verhoogd gelegen, bijzonder gaaf bewaarde, villa aan de oostzijde van de Schonenbergsingel is gelegen op het terrein van het villapark 'Ma Retraite', dat in 1903 werd aangelegd op het toenmalige landgoed Schoonenberg. Het huis Schoonenberg werd aan het begin van de negentiende eeuw gebouwd voor de kunstschilder Taco Scheltema (1760-1837) die o.a. lid was van het kerkbestuur van de Nederlands Hervormde kerk. Na de dood van Scheltema in 1837 werd het landgoed vervolgens bewoond door Freule v.d. Burch v. Spieringshock, N.M.C. Verwey Méjan en Ch. van Roosmale Nepveu. Na de dood van de laatste werd het landgoed (7000 m²) voor f91000,- verkocht aan de 'Maatschappij tot Exploitatie van Bouwterreinen', die er een tweede villapark stichtte (het eerste was villapark Overbeek).

Ondertussen was de naam 'Schoonenberg' gewijzigd in 'Ma Retraite'. W. Honig, die technisch directeur van de 'Maatschappij tot Exploitatie van Bouwterreinen' was, vond op het terrein een grote hoeveelheid wit zand en bouwde op het terrein een fabriek die de voorloper werd van de 'N.V. Vigorose Cement-Industrie "de Meteor"'

Honig was tevens gemeenteopzichter en architect en direct betrokken bij de aanleg en de bouw van het villapark. Hij ontwierp op dit terrein en elders in Velp meerdere villa's (villapark Overbeek). Het huis 'Ma Retraite' waarnaar het villapark werd vernoemd werd in 1929 afgebroken en het vrijgekomen terrein voor nieuwe villabouw verkaveld.

De villa werd in 1905 ontworpen door A.J.G. Jansen die in hetzelfde jaar het kerkje van de Nederlandse Protestantenbond aan de Dr. Fabiusstraat 12 ontwierp.

Het vrijstaande door een tuin omgeven pand is een goed voorbeeld van de voor de periode 1900-1910 kenmerkende overgangsarchitectuur. Deze term is van toepassing op veel bouwwerken die rond de eeuwwisseling zijn ontstaan en die een overgang vormen van de neostijlen en historisme naar een meer moderne, niet of nog weinig aan historische stijlelementen gebonden architectuur. Vaak is er al sprake van een typologische vernieuwing in plattegrond en opstand. Over het algemeen is er sprake van het door elkaar gebruiken van elementen uit de neorenaissance, chaletstijl en Art Nouveau/Jugendstil, naast Berlagiaanse en rationalistische kenmerken. Bovenstaande uit zich met name in de combinatie van baksteen met verschillende kleuren verblendsteen, lateien uitgevoerd in hard- of cementtenen of ijzeren profielbalken, topgevels met sierspanten en/of pseudo-vakwerk en ajourwerk, rond- of hoefijzerbogen boven deuren en vensters. Typisch is ook het gebruik van elementen uit de neorenaissance als speklagen en blinde segmentboogjes met siermetselwerk. Deze worden echter niet meer in pleister uitgevoerd doch in verblendsteen.

Plattegrond en opbouw:

Het markante pand heeft twee bouwlagen en is opgetrokken in baksteen, gemetseld in kruisverband. De zij- en achtergevels zijn gecementeerd. Om het pand loopt een plint die aan de voorgevel is uitgevoerd in hardsteen en in de overige gevels gepleisterd is. Het huis heeft een nagenoeg rechthoekige plattegrond met verschillende in- en uitspringende delen.

Het pand heeft een samengesteld overstekend dak waarvan de voorste helft gedekt is met rode Tuile du Nordpannen. De achterste helft heeft een plat dak. Aan de voorzijde is ter plaatse van de vooruitspringende puntgevel een ver overstekend aangekapt zadeldak aangebracht met geprofileerde windveren. Op het dak bevinden vier bakstenen schoorstenen. In het voorschild is een kleine driehoekige dakkapel aangebracht. Op de daknokken bevinden zich vier keramische pionnen. De gevels worden afgesloten door overstekende bakgoten.

Voorgevel:

De asymmetrisch ingedeelde voorgevel heeft twee traveeën. Deze gevel is rijk gedecoreerd door middel van sierbanden in groen en geel geglaazuurde baksteen en gele verblendsteen. De vensters worden afgesloten door een ijzeren lateibalk. De ingang van het huis bevindt zich in een uitbouw aan de linkerzijgevel waarin zich in de naar de straat gerichte zijde, die als onderdeel van de voorgevel behandeld is, de voordeur bevindt. Voor de hardstenen stoep van de ingang is een verharding van gele baksteen aangebracht. De bijzonder fraaie paneeldeur heeft een Jugendstil decoratie. Boven de deur is een luifel aangebracht met een glasbedekking. Hierboven bevindt zich 10-ruits bovenlicht met geel kathedraalglas. Boven de lateibalk is een rollaag aangebracht van gele verblendsteen.

De linker travee heeft zowel op de begane grond als op de verdieping een meerdelig venster met bewerkte kozijnen. Deze vensters bestaan uit een breed midden raam met een 12-ruits bovenlicht met ter weerszijde een smaller raam met een 4-ruits bovenlicht. Het verdiepingsvenster heeft aan de bovenzijde een lamberkijn ten behoeve van de zonwering (op diverse plaatsen zijn nog de houten rolluiken aanwezig, waar deze verdwenen zijn wel de metalen geleiders nog aanwezig). Beide vensters hebben boven de lateibalk een blinde segmentboog met in het boogveld een Jugendstil tegeltableau met gestileerde bloem- en plantenmotieven.

De licht uitspringende door een puntgevel afgesloten rechtertravee heeft op de begane grond een driezijdige erker. In iedere zijde bevindt zich een enkelruits schuifraam met een 12-ruits bovenlicht. Boven ieder venster is een rechthoekig tegeltableau aangebracht met voorstellingen als boven beschreven. De bovenzijde van de erker fungeert als balkon en heeft een ijzeren balustrade. De verdieping heeft dubbele openslaande balkondeuren met zijlichten en bovenlichten (2x4-ruits en 1x12-ruits). Aan de bovenzijde bevindt zich een lamberkijn. Boven de lateibalk is een blinde segmentboog aangebracht met in het boogveld een tegeltableau als boven beschreven. In de geveltop bevindt zich een driezijdige oriel.

Linker zijgevel:

De asymmetrisch ingedeelde linkerzijgevel heeft enige eenlaags uit- en aanbouwen, waaronder een garage, met platte daken. De verdieping heeft in het midden een smal venster.

Achtergevel:

De asymmetrisch ingedeelde achtergevel heeft links een vooruitspringend geveldeel waarin zich op de begane grond een 1-schuifraam bevindt met een 12-ruits bovenlicht afgesloten door een ijzeren lateibalk. Het terugliggende rechter geveldeel heeft links een deur met een transparante glasruit en een aantal ruitjes met kathedraalglas waarboven een 8-ruits bovenlicht. Rechts bevindt zich een deels dichtgezet venster met een T-schuifraam met een 12-ruits bovenlicht. de verdieping heeft eveneens een venster met een T-Schuifraam.

Rechter zijgevel:

De asymmetrisch ingedeelde gevel heeft links een grote serre met een bovengelegen balkon. De serre heeft bovenlichten met een roedeverdeling en kathedraalglas. De serre heeft aan de voorzijde een schuifdeur. De verdieping heeft dubbele openslaande balkondeuren. Rechts hiervan is een smalle toiletuitbouw aangebracht over twee bouwlagen. In

het terugspringende geveldeel rechts van de uitbouw bevinden zich drie boven elkaar geplaatste vensters met stolpramen die het trappenhuis verlichten. Geheel rechts in de van een plat dak voorziene uitbouw bevindt zich op de begane grond een grote schuifdeur met een glasruit en een 12-ruits bovenlicht. De verdieping heeft hier een T-schuifraam met een 12-ruits bovenlicht en een lammerkijn.

Interieur:

Het pand bezit een nog grotendeels oorspronkelijk interieur waarin met name het fraaie trappenhuis opvalt. Tussen vestibule bevindt zich een tochtput; de gang heeft een wit-marmeren vloer; het trappenhuis vertoont in detaillering invloeden van de Jugendstil. Ook de geprofileerde deuromlijstingen en de paneeldeuren zijn nog aanwezig. De kamers en suite bezitten geornamenteerde stucplafonds en marmeren schoorsteenmantels. De keuken en de serre zijn voorzien van tegelvloeren in de kleuren zwart en oker.

Reden van plaatsing:

Het pand bezit stedenbouwkundige waarde:

- als onderdeel van de uit het eerste decennium van de 20ste daterende waardevolle villabebouwing aan de Schonenbergsingel (ensemblewaarde).
- als onderdeel van het villapark Ma Retraite (situeringswaarde).

Het pand bezit architectuurhistorische waarde:

- omwille van de gaaf bewaarde hoofdvorm, de bijzondere detaillering en het materiaalgebruik. Opmerkelijk zijn de tegeltableaus in de voorgevel.
- als een der gaafst bewaarde voorbeelden in de gemeente Rheden van een villa met kenmerken van de voor de periode 1900-1910 karakteristieke overgangsarchitectuur.
- vanwege meerdere waardevolle en voor de gemeente Rheden zeldzame interieuronderdelen. Tot de markantste onderdelen behoort het trappenhuis.

Voldoet aan de basisnormen alsmede aan de meerwaarden 1a, 1d, 2a, 2c en 2d. Op grond van bovenstaande voldoet het pand aan artikel 1, sub a, b en c van de gemeentelijke monumentenverordening.

Voor en zijgevel villa - 2016

Foto: Wim Smallegange / fotoclub Veluwezoom

© CC BY-NC-ND